

УДК 551.763.02(477)

СТРАТИГРАФІЯ КРЕЙДОВИХ ВІДКЛАДІВ МЕЖИРІЧЧЯ ДНІСТЕР – ПРУТ

Ігор Іщенко*

*ДП “Науканафтогаз” Національної акціонерної компанії
“Нафтогаз України”
ishchenko@naukanaftegaz.kiev.ua*

На підставі глибокого опрацювання, ревізії та критичного аналізу всього наявного матеріалу з палеонтології, стратиграфії та літології крейдових відкладів території українського межиріччя Дністер – Прут виконано їхнє розчленування та кореляцію. На території дослідження виділено три структурно-фаціальні райони: Молдавської монокліналі, Мирнопільсько-Тузлівський та Болград-Вилківський. Запропоновано схему стратиграфії крейдових відкладів цього регіону.

Ключові слова: крейдові відклади, розчленування та кореляція, регіональна стратиграфічна схема, межиріччя Дністер – Прут.

Проект “Створення та модернізація стратиграфічних схем докембрійських і фанерозойських відкладів України” ініційований Національним стратиграфічним комітетом України, Інститутом геологічних наук НАН України та стратиграфами різних геологічних установ України з метою вдосконалення стратиграфічних основ проведення геолого-картографічних робіт, у тому числі державних геологічних карт масштабу 1:200 000, і охоплює різні за рівнем стратиграфічного дослідження регіони України. Найбільшу увагу приділяють недостатньо та слабо стратиграфічно дослідженим регіонам. До таких, на нашу думку, належить українська частина межиріччя Дністер – Прут.

Матеріали зі стратиграфії крейдових відкладів української частини межиріччя Дністер – Прут мають фрагментарний характер, що відображено в незначній кількості публікацій [1–4, 8–12, 16–20]. Основними причинами такого стану є: 1) доволі значні глибини залягання крейдових відкладів (300–900 м); 2) весь наявний фактичний матеріал – це дані, одержані винятково під час буріння свердловин; 3) низький відбір керна цього матеріалу та надзвичайно низька його палеонтологічна вивченість; 4) бідність і погана збереженість викопних комплексів фауни та флори (зазвичай, молюсків, форамініфер та спор і пилку); 5) керна цього матеріалу, отриманого бурінням у 60 – 80-ті роки, сьогодні в кернахосовищах нема (вироблений чи втрачений), що не дає змоги його додатково дослідити за комплексом методів, 6) під час стратифікації розрізів свердловин цієї території головними методами були літо- та біостратиграфічний, інші методи – геофізичний тощо – майже або зовсім не використовували через їхню недоступність, що суттєво вплинуло на якість стратиграфічних побудов. Як наслідок – тривалий час стратиграфія крейдових утворень була недостатньо розробленою.

Матеріалом для написання цієї статті слугували всі наявні матеріали з геологічної будови та стратиграфії крейдових відкладів української частини території межиріччя

Дністер – Прут (публікації, тематичні звіти, справи свердловин), результати палеонтологічного вивчення зразків керна матеріалу з розрізів свердловин території дослідження (зі справ свердловин та публікацій), комплекс геолого-геофізичних матеріалів та результати буріння вугільних, гідрокартувальних, структурно-картувальних та нафтогазових свердловин на площах Балабанівська, Баннівська, Болградська, Білоліська, Бурнаська, Виноградівська, Городненська, Джаларська, Жовтоярська, Заріченська, Кілійська, Лиманська, Прохорівська, Розівська, Саратовська, Сариярська, Старотроянівська, Східносаратовська, Татарбунарська, Тузлівська, Фурманівська, Червоноармійська, Ювілейна та Ярославська.

Методи дослідження: палеонтологічний, біостратиграфічний, літологічний, літо-стратиграфічний, геофізичний, сейсмостратиграфічний та геологічного моделювання.

Усебічне геологічне вивчення території межиріччя Дністер – Прут розпочалося після закінчення Другої світової війни та супроводжувалося широким розмахом комплексних геологознімальних, а також бурових та геофізичних робіт. Унаслідок цих досліджень виявлено особливості геологічної будови території дослідження.

Значний внесок у розуміння геологічної будови крейдових відкладів регіону та їхню стратиграфію зробили: М. Воронова, Г. Яновська [1], В. Гаврилишин та ін. [2], Л. Плотнікова [16], Л. Плотнікова, О. Богаєць, В. Бондаренко та ін. [3], П. Гожик та ін. [4], В. Мороз [8], Г. Мурзіна, В. Собецький [9], Р. Лещух [10], Л. Романов [11, 12], І. Шайкін [17], Г. Яновська [18–20] та ін.

Найповніші відомості про стратиграфію крейдових відкладів межиріччя Дністер – Прут є в колективній монографії за редакцією П. Гожика [16]. Згідно з цими даними, досліджувані відклади виділені в об'ємі нижнього та верхнього відділів крейдової системи.

Нижній відділ має скорочений розріз і представлений, головню, строкатоколірними породами значної товщини, які погано схарактеризовані фауністично. Нижній відділ формують утворення нижньої частини комратської світи беріаського віку, верхньої частини комратської світи валанжинського віку, нижньої частини валя-пержийської світи готеривського віку, верхньої частини валя-пержийської світи та нижньої частини шаганинської товщі баремського віку і верхньої частини шаганинської товщі аптського віку, нижньої частини тарутинської товщі.

Верхній відділ теж має неповні розрізи і представлений пісковиками тарутинської товщі, писальною крейдою, крейдоподібними вапняками та мергелями хаджидерської товщі коньякського віку та плахтіївської світи сантон-нижньокампанського віку.

Стратифікація означеного регіону відображена у стратиграфічних схемах 1993 [13] та 2013 [16] років.

Досліджувана територія має доволі складну геологічну будову, зумовлену високим ступенем тектонічної активності, яка виявлялась у зоні зчленування прадавньої Східноєвропейської платформи (СЄП) і молодшої Мізійсько-Скіфської плити протягом їхнього геологічного розвитку. Згідно з тектонічною схемою А. Радзивілла [7], ця територія складається, відповідно, з Молдавської монокліналі та Переддобрудзького прогину. Прогин охоплює Алуатський і Саратовсько-Тузлівський (Каменський) грабени, Оріхівський і Зміїний виступи та Кагул-Болград-Кілійсько-Вилківську зону підняття (рис. 1). Ці тектонічні структури відрізняються історією геологічного розвитку та повнотою розрізів осадового чохла, а в крейдовий період мали дещо різні умови розвитку й осадонагромадження.

Рис. 1. Тектонічна схема Дністерсько-Прутського межиріччя: 1 – межа між Східноєвропейською платформою та Мізійсько-Скіфською плитою; 2 – головні тектонічні порушення; 3 – державний кордон України; 4 – опорні свердловини; 5 – Східноєвропейська платформа (СЄП) та Переддобрудзький прогин (ПП); 6 – Алуатський грабен; 7 – Орхівський виступ; 8 – Саратсько-Тузовський грабен; 9 – Кагул-Болград-Кілійсько-Вилківська зона підняття; 10 – Нижньопрутський виступ; 11 – дрібні тектонічні елементи.

У ході роботи виконано всебічний аналіз стратотипових і найповніше літологічно та палеонтологічно досліджених розрізів крейди, згідно з [1, 3, 11], що розміщені на території Молдови та в українській частині межиріччя Дністер – Прут. Майже всі стратотипові та типові розрізи виділені нашими попередниками в розрізах вугільних, гідрокартувальних і структурно-картувальних свердловин. Матеріали з результатів їхнього буріння і, особливо, з дослідження кернавого матеріалу сьогодні мають фрагментарний характер та майже недоступні (їх нема в геологічних фондах, керна вироблений чи втрачений, інформація зберігається в геологічних фондах Молдови тощо). Тому одним з найважливіших завдань була ув'язка стратотипових і типових розрізів з наявними в нашому розпорядженні розрізами глибоких свердловин на нафту і газ у Переддобрудзькому прогині.

У підсумку аналоги стратотипових та типових розрізів світ і товщ за літологічними особливостями, палеонтологічними визначеннями відносного геологічного віку з використанням електрокаротажних діаграм з'ясовані, на підставі матеріалів ГДС та їхньої інтерпретації у розрізах глибоких свердловин, що розташовані неподалік. Зокрема, аналог стратотипового розрізу шаганинської товщі (св. Саратська-

360, с. Вишневе Татарбунарського р-ну Одеської обл., інтервал глибин 770,0–814,0 м) виявлено в розрізі св. Саратська-1, аналог найповнішого та найліпше палеонтологічно дослідженого розрізу валя-пержийської світи на території України (св. 206 у районі с. Десантне Кілійського р-ну Одеської обл., інтервал глибин 509,0–409,0 м [4]) – в розрізі св. Кілійська-1 і тощо. Крейдові розрізи свердловин Саратська-1, Кілійська-1 та інших прийняті за опорні та на їхній підставі виконано розчленування й кореляцію крейдових відкладів у розрізах глибоких свердловин території дослідження.

Проведені дослідження дали змогу з'ясувати особливості геологічної будови крейдових відкладів території дослідження, що стало основою для структурно-фаціального районування території, та виявити відмінності в геологічній будові крейдової товщі молдавської частини території від української, зокрема, у значному зменшенні товщини нижньокрейдових відкладів: від 350 м на території Молдови до 100 м на українській території.

Структурно-фаціальне районування території дослідження. За характерними рисами геологічної будови крейдових відкладів у межах території української частини межиріччя Дністер – Прут ми виділили три структурно-фаціальні райони: Молдавської монокліналі, Мирнопільсько-Тузлівський та Болград-Вилківський (рис. 2).

Структурно-фаціальний район Молдавської монокліналі (за назвою однойменного тектонічного елемента окраїни СЄП) займає північну частину території дослідження. Тут крейдові відклади поширені суцільно і представлені утвореннями нижнього та верхнього відділів. Вони залягають з розмивом на утвореннях юрської системи та перекриті з перервою утвореннями палеогену. Нижній відділ представлений теригенно-глинистими утвореннями верхнього під'ярусу альбського ярусу, верхній – карбонатними утвореннями сеноманського, туронського, коньякського, сантонського та кампанського ярусів. Товщина відкладів крейди – до 400 м (див. рис. 2).

Мирнопільсько-Тузлівський структурно-фаціальний район охоплює більшу частину території Саратсько-Тузлівського грабена (окрім південно-західної частини), а також крайню південно-західну частину Молдавської монокліналі. На території району крейдові відклади поширені суцільно й представлені утвореннями нижнього та верхнього відділів. Вони залягають з розмивом на утвореннях юрської системи та перекриті з перервою утвореннями палеогену. Нижній відділ представлений теригенно-глинисто-карбонатними утвореннями нерозчленованих готеривського та баремського ярусів і нижнього під'ярусу аптського ярусу, верхній – карбонатними утвореннями сеноманського, коньякського, сантонського та кампанського ярусів. Товщина відкладів крейди – до 300 м (див. рис. 2).

Болград-Вилківський структурно-фаціальний район займає територію Кагул-Болград-Кілійсько-Вилківської зони підняття, південно-західну частину Саратсько-Тузлівського грабена, а також крайні північні частини Алуатського грабена та Оріхівського виступу. На території району крейдові відклади поширені суцільно і представлені лише утвореннями нижнього відділу. Вони залягають з розмивом на утвореннях юрської системи та перекриті з перервою утвореннями неогену. Нижній відділ представлений теригенно-глинисто-карбонатними утвореннями нерозчленованих готеривського та баремського ярусів і нижнього під'ярусу аптського ярусу. Товщина відкладів – до 100 м (див. рис. 2).

Крейдова система. Крейдові відклади значно поширені на території дослідження, за винятком Червоноармійсько-Фурманівської ділянки та Нижньопрутського виступу, де

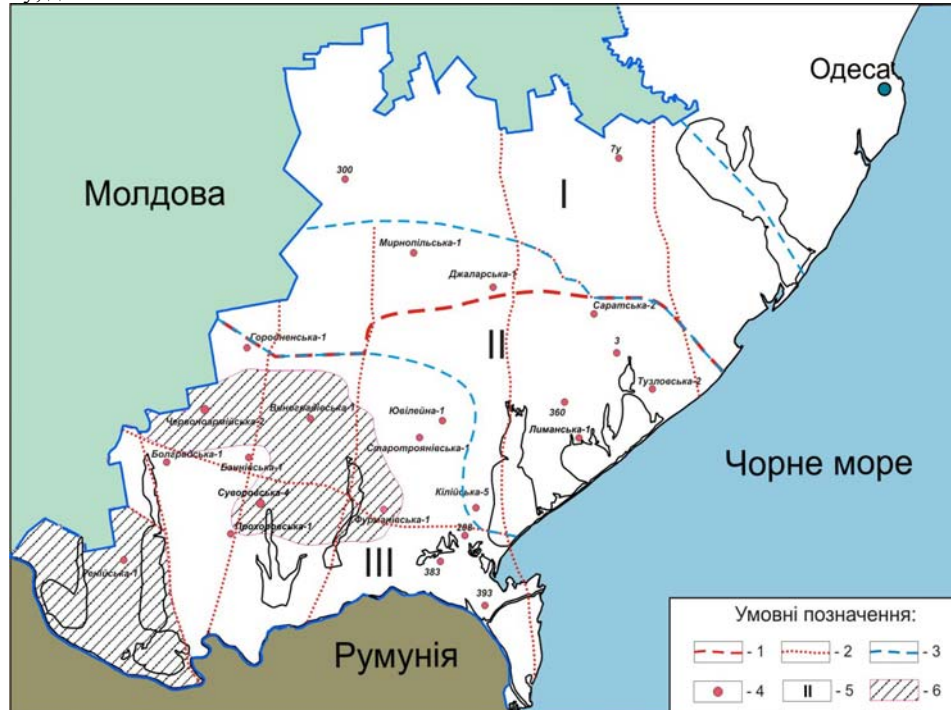

Рис. 2. Карта поширення крейдових відкладів на території межиріччя Дністер – Прут: 1 – межа між Східноєвропейською платформою та Мізійсько-Скіфською плитою; 2 – головні тектонічні порушення; 3 – державний кордон України; 4 – опорні свердловини; 5 – Східноєвропейська платформа (СЄП) та Передобрудзький прогин (ПП); 6 – елементи тектонічного районування; 7 – території, на яких нема крейдових відкладів. їх нема, та представлені утвореннями нижнього і верхнього відділів. Крейдові відклади з перервою залягають на юрських утвореннях та перекриті відкладами палеогену чи неогену.

Розкрита товщина крейдових відкладів на Молдавській монокліналі – до 400 м, у Передобрудзькому прогині – до 300 м.

Нижній відділ. Відклади нижнього відділу поширені на території межиріччя Дністер – Прут і представлені теригенно-глинисто-карбонатними утвореннями готеривбаремського ярусу і нижнього під'ярусу аптського ярусу та теригенно-глинистими утвореннями верхнього під'ярусу альбського ярусу.

Розкрита товщина нижньокрейдових відкладів на Молдавській монокліналі – до 100 м, у Передобрудзькому прогині – до 100 м.

Попередніми дослідженнями [1, 3, 8, 11, 16, 18–20] у складі відділу на території межиріччя Дністер – Прут (Молдова + Україна) виділено відклади комратської світи в обсязі нерозчленованих беріаського та валанжинського ярусів [8], валя-пержийської

світи в обсязі нерозчленованих відкладів готеривського та баремського ярусів [1, 8, 16], шаганинської товщі в обсязі нерозчленованих відкладів верхнього під'ярусу баремського ярусу і нижнього під'ярусу аптського ярусу [1, 3, 16] та відклади верхнього під'ярусу альбського ярусу [4, 16].

Ми за комплексом методів на підставі попередніх праць [1–4, 8–12, 16–20] у нижньокрейдовому розрізі території дослідження виділили відклади валя-пержійської світи в обсязі нерозчленованих готеривського та баремського ярусів, шаганинської товщі в обсязі нерозчленованих верхнього під'ярусу барему – нижнього під'ярусу аптського ярусу та верхнього під'ярусу альбського ярусу. Відклади комратської світи на території української частини межиріччя Дністер – Прут не виявлені.

Готеривський – нижній під'ярус баремського ярусу. Найдавнішими нижньокрейдовими відкладами на території українського межиріччя Дністер – Прут є утворення валя-пержійської світи [1, 3, 10, 12, 16].

Серед дослідників нижньої крейди Західного Причорномор'я немає однозначної думки щодо віку валя-пержійської світи. Одні вважають його ранньобаремським [15], інші – від титонського до баремського [14], однак більшість переконана, що валя-пержійську світу треба датувати готеривським – ранньобаремським часом [1, 3, 10, 12, 16, 18–20]. Згідно з нашими дослідженнями, на підставі положення в розрізі, літологічних особливостей та поодиноких палеонтологічних визначень, розкрити на українській території межиріччя Дністер – Прут верхню частину валя-пержійської потрібно датувати готеривським-ранньобаремським часом.

Відклади готеривського ярусу представлені зеленкувато-сірими глинами з прошарками темно-сірих пісковиків. Вони визначені та палеонтологічно підтверджені за паліокомплексом у розрізах лише двох свердловин – 365 (смт Сарата, Саратський р-н, інтервал відбору керн – 833–838 м) та 384 (с. Дмитрівка, Арцизький р-н, інтервал відбору керн 590–593 м) [1]. Розкрита товщина відкладів – від 3 до 25 м [1, 11]. На жаль, у нас немає електрокаротажу означених свердловин. У розрізах інших досліджених нами свердловин нижньокрейдовий розріз розпочинається відкладами нижнього барему.

На нашу думку, готеривські відклади фрагментарно поширені на території Мирнопільсько-Тузлівського та Болград-Вилківського структурно-фаціальних районів.

Відклади нижнього барему поширені в межах Мирнопільсько-Тузлівського та Болград-Вилківського структурно-фаціальних районів (див. рис. 2). На заході території (район м. Болград) означені відклади представлені товщею коричнювато-сірих глинистих сланців з прошарками пісковиків. Розкрита товщина відкладів – до 45 м [2, 10]. На сході (район смт Сарата) та південному сході (район м. Кілія) вони представлені безструктурними строкатоколірними глинами з прошарками пісковиків та алевролітів [1, 3, 12, 16, 18–20]. Вік відкладів підтверджено за макрофауною [2, 10, 12], форамініферами [12], паліокомплексом [1, 19, 20] та водоростями [12, 17].

Розкрита товщина відкладів – до 65 м.

Відклади валя-пержійської світи неузгоджено, з розмивом, залягають на середньо (?) - верхньоюрських і узгоджено перекривається відкладами шаганинської товщі [1, 2, 3, 10, 12, 16, 18–20].

Нерозчленовані відклади верхнього під'ярусу баремського ярусу та нижнього під'ярусу аптського ярусу. Відкладам цього вікового інтервалу відповідають утворення шаганинської товщі [1, 3, 10, 12, 162].

Означені відклади поширені в межах Мирнопільсько-Тузлівського та Болград-Вилківського структурно-фаціальних районів (див. рис. 2). На заході території (район м. Болград) відклади представлені товщею перешарування пісковиків та алевролітів сірих кварц-глауконітових, конгломератів, рудистових органічно-детритових та оолітових вапняків і глин. Розкрита товщина відкладів – до 55 м [1, 3, 10, 12, 16, 19, 20].

Вік відкладів підтверджено за макрофауною [2, 3, 10, 12, 16], форамініферами [3, 12, 16], остракодами [12], водоростями [17] та спорово-пилковим комплексом [1, 12, 16, 18–20].

Відклади шаганинської товщі узгоджено залягають на утвореннях валяпержійської світи і неузгоджено, з перервою, перекриті сеноманськими чи неогеновими [2, 3, 10, 12, 16, 20].

Верхній під'ярус альбського ярусу. Верхньоальбські відклади поширені лише в межах структурно-фаціального району Молдавської монокліналі. На території Переддобрудзького прогину їх нема (див. рис. 2). Згідно з [16], ці відклади виявлені у складі тарутинської товщі й у верхній частині розрізу представлені алевротистою глиною, глинистими пісками і пісковиками без фауни, у нижній частині різнозернистими вапнистими пісковиками з уламками молюсків, ядрами форамініфер *Rotalipora appenninica* (Renz.), *Hedbergella infracretacea* (Glaessn), що свідчить про пізньоальбський вік утворень [4, 16].

Відклади незгідно залягають на утвореннях верхньої юри і без перерви перекриті породами сеноману. Розкрита товщина відкладів – до 85 м.

Верхній відділ. Відклади верхнього відділу поширені на всій території дослідження (див. рис. 2). Вони представлені писальною крейдою, крейдоподібними мергелями, вапняками та глинами, з підпорядкованим значенням пісковиків та алевролітів сеноманського, туронського, коньякського, сантонського та кампанського ярусів.

Розкрита товщина верхньокрейдових відкладів на Молдавській монокліналі – до 300 м, у Переддобрудзькому прогині – до 220 м.

Сеноманський ярус. Відклади сеноманського ярусу поширені на всій території дослідження в структурно-фаціальних районах Молдавської монокліналі, Мирнопільсько-Тузлівському та Болград-Вилківському і представлені теригенно-глинистими відкладами на території Молдавської монокліналі та конгломератом, складеним з жовен фосфоритів, гравію та гальки кварцу, вапняку в нижній частині й піщано-глинистими органічно-детритовими вапняками у верхній на території Мирнопільсько-Тузлівського та Болград-Вилківського структурно-фаціальних районів.

Розкрита товщина відкладів – до 85 м.

На Молдавській монокліналі сеноманські відклади досліджено в розрізі св. 300 поблизу с. Тарутино. Згідно з [16], означені відклади виявлені у складі тарутинської товщі й представлені утвореннями верхнього під'ярусу [4, 16]. Під'ярус складений вапнистими пісковиками і містить велику кількість уламків черепашок молюсків. На підставі знахідок типових верхньосеноманських форамініфер *Whiteinella paradubia* (Sig) відклади зачислено до верхнього сеноману. Порооди незгідно залягають на верхньому альбі й перекриті туронськими відкладами.

Сеноманський вік утворень у Мирнопільсько-Тузлівському структурно-фаціальному районі палеонтологічно підтверджено в розрізі вугільної свердловини 3-у, що пробурена на околиці с. Колісне Татарбунарського р-ну Одеської обл. [2]. Тут на відкладах барему з перервою залягають відклади сеноманського ярусу. У нижній час-

тині вони складені конгломератом з жовен фосфоритів, гравієм та галькою кварцу, вапняку та ін. Конгломерат насичений рештками макрофауни. Вище залягають вапняки органогенні, піщано-глинисті, пухкі, світло-кремові з глауконітом. У відкладах на глибині 804,5 м ми знайшли зональний для нижнього сеноману амоніт *Mantelliceras mantelli* (Sow.), а також *Germancula canaliculata* (Roemer), *Pleurotomaria* sp. та ін. Порооди незгідно залягають на утвореннях шаганинської товщі й перекриті з перервою коньякськими відкладами. Товщина відкладів сеноману у розрізі свердловини 15 м.

На території Болград-Вилківського структурно-фаціального району сеноманські відклади залягають на утвореннях шаганинської товщі й перекриті з перервою відкладами неогену (глинами сармату).

Туронський ярус. Відклади туронського ярусу поширені лише на території структурно-фаціального району Молдавської монокліналі. Вони представлені писальною крейдою та алевроитистими крейдоподібними мергелями.

Розкрита товщина відкладів – до 40 м.

На Молдавській монокліналі туронські відклади досліджено в розрізі св. 7-у поблизу с. Петрівка Білгород-Дністровського р-ну Одеської обл. За усним повідомленням А. Матвєєва, він визначив нанопланктонні зони *Microhabdulus decoratus* та *Kamptnerius magnificus*, що свідчать про туронський вік відкладів. Відклади представлені писальною крейдою. Порооди згідно залягають на верхньому сеномані й перекриті коньякськими відкладами.

Розкрита товщина відкладів – до 40 м.

На території Болград-Вилківського та Мирнопільсько-Тузлівському структурно-фаціальних районів туронські відклади не виявлені.

Коньякський ярус. Відклади коньякського ярусу виділені в хаджидерську товщу [3, 16]. Вони поширені на території структурно-фаціальних районів Молдавської монокліналі та Мирнопільсько-Тузлівському і представлені писальною крейдою з підпорядкованим значенням мергелів. На території Болград-Вилківського структурно-фаціального району коньякські відклади не виявлені. Розкрита товщина відкладів – до 90 м.

Хаджидерська товща (за назвою озера Хаджидер на півдні Одеської обл.). За типовий розріз прийнято розріз св. 300 (інт. 645,0–697,0 м), що пробурено біля с. Підгірне Тарутинського р-ну Одеської обл. Представлена у нижній частині базальною пачкою (кварц-польовошпатові піски, пісковики, місцями органогенно-уламкові вапняки, гравеліти), у верхній – сірувато-білими вапняками та мергелями [3, 16].

Товщина базальної пачки – до 20 м, мергелів та вапняків – до 70 м.

Товща незгідно залягає на шаганинській товщі, перекрита відкладами плахтіївської світи.

У базальній пачці знайдено перевідкладені сеноманські та коньякські форми, у вапняково-мергельній частині – типово коньякські *Pseudovalvulineria praeinfrasantonica* (Mjatl.), *Stensioeina emscherica* Baryshn [3, 16].

Сантонський ярус. Відклади сантонського ярусу формують нижню підсвіту плахтіївської світи [3, 16]. Вони поширені на території структурно-фаціальних районів Молдавської монокліналі та Мирнопільсько-Тузлівського і представлені крейдоподібними мергелями з підпорядкованим значенням вапняків та писальної крейди. На території Болград-Вилківського структурно-фаціального району сантонські відклади не виявлені.

Розкрита товщина відкладів – до 100 м.

Плахтіївська світа (за назвою с. Плахтіївка Саратовського р-ну Одеської обл.) [3, 16]. Типовий розріз – св. Саратовська-1 (інт. 509,0–617,0 м) біля с. Плахтіївка. Поширена у Переддобрудзькому прогині. Розділена на дві підсвіти. Нижня підсвіта складена крейдоподібними мергелями, що переходять у вапняки та крейду, верхня – білою писальною крейдою з тонкими прошарками зелених глин.

Товщина світи – до 130 м.

Вік відкладів визначено за форамініферами *Gavelinella stelligera* (Marie) і *Pseudovalvulineria infrasantonica* (Mjatl.), які типові для верхньо- і нижньосантонських утворень [3, 16].

Відклади сантону без перерви залягають на хаджидерській товщі та згідно перекриті відкладами нижнього кампану.

Кампанський ярус. Відклади нижнього під'ярусу кампанського ярусу формують верхню підсвіту плахтіївської світи [3, 16]. Також у розрізі наявні утворення верхнього під'ярусу. Відклади нижнього під'ярусу поширені на території структурно-фаціальних районів Молдавської монокліналі та Мирнопільсько-Тузлівському і представлені писальною крейдою. Відклади верхнього під'ярусу кампану поширені лише в північно-східній частині структурно-фаціального району Молдавської монокліналі й представлені крейдоподібними мергелями. На території Болград-Вилківського структурно-фаціального району кампанські відклади не виявлені.

Розкрита товщина відкладів нижнього кампану – до 35 м, верхнього – до 30 м.

Кампанський вік утворень визначено за форамініферами: у нижній частині – *Gavelinella dainae* (Mjatl.) та *Cibicidoides temirensis* (Vass.), характерними для нижньокампанських відкладів, у верхній – *Cibicidoides actulagayensis* Vass. і *C. veltzianus* (Orb.), що типові для верхньокампанських відкладів [3, 16].

Маастрихтський ярус. На території дослідження відклади маастрихтського ярусу нашими та попередніми дослідженнями не виявлені.

За результатами вивчення побудовано регіональну стратиграфічну схему крейдових відкладів української частини території межиріччя Дністер – Прут (рис. 3, 4).

Отже, на підставі наявних геолого-геофізичних матеріалів та результатів буріння розшукових, розвідувальних, вугільних, гідрокартувальних, структурно-картувальних свердловин, з урахуванням палеонтологічних визначень відносного геологічного віку виконано розчленування крейдових відкладів української частини межиріччя Дністер – Прут та поширенню їхню кореляцію в межах території дослідження.

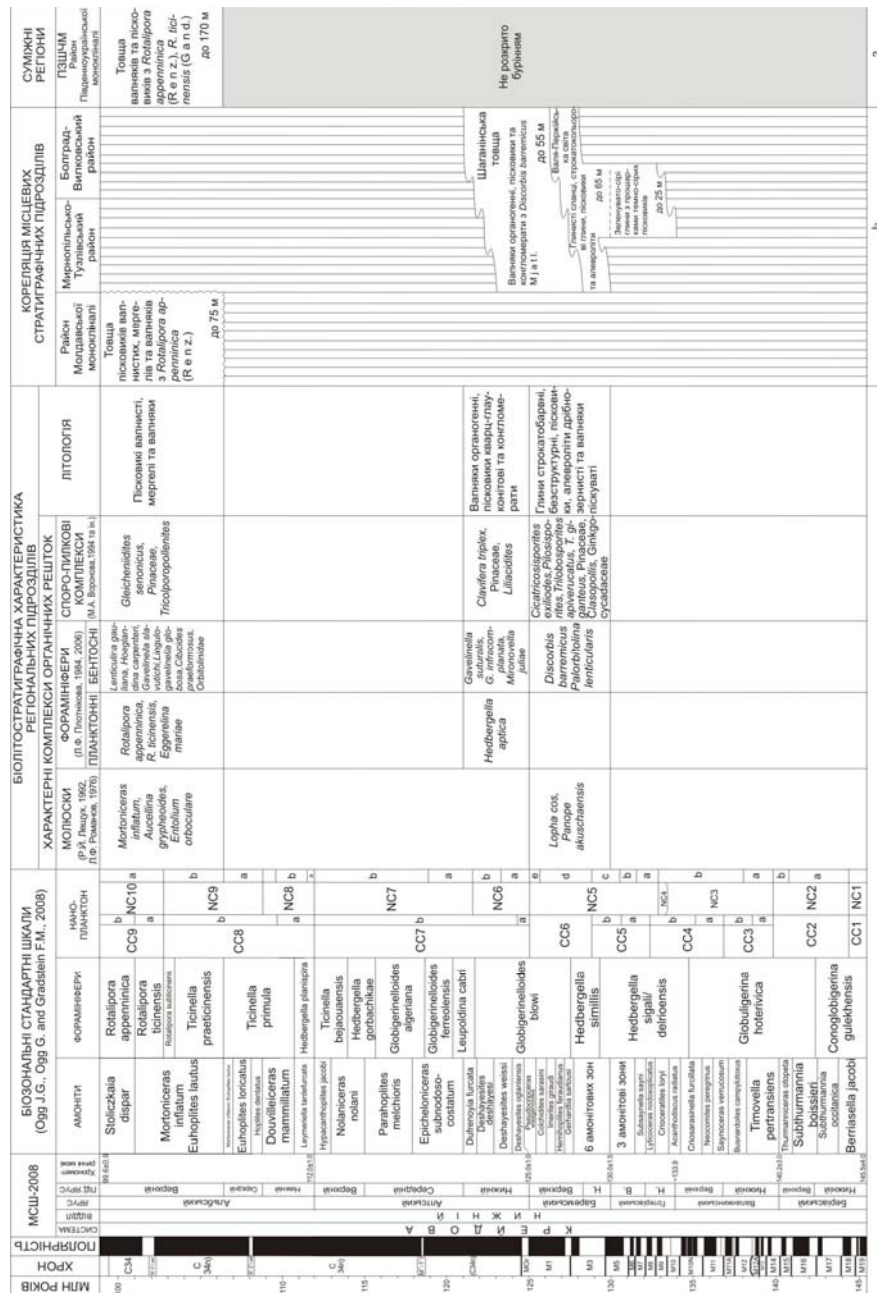
Виявлено суттєві відмінності в повноті та обсязі крейдової товщі української території межиріччя Дністер – Прут від молдавської. Зокрема, доведено, що в нижньокрейдовому розрізі нема відкладів комратської світи та більшої частини валяпержійської світи, унаслідок чого простежено значне скорочення товщини нижньокрейдових відкладів з 350 м на території Молдови до 100 м на українській території межиріччя Дністер – Прут.

За характерними рисами геологічної будови крейдових відкладів у межах української частини межиріччя Дністер – Прут виділено три структурно-фаціальні райони: Молдавської монокліналі, Мирнопільсько-Тузлівський та Болград-Вилківський.

Утворення крейдової системи поширені на всій території дослідження, за винятком Червоноармійсько-Фурманівської ділянки та Нижньопрутського виступу, де їх нема, і представлені писальною крейдою, крейдоподібними мергелями, вапняками та гли-

---

нами, з підпорядкованим значенням конгломератів, гравелітів, пісковиків та алевролітів. Вони з перервою залягають на середньо(?)–верхньоюрських утвореннях та перекриті відкладами палеогену чи неогену. Виділені у складі нижнього та верхнього відділів.

Розкрита товщина відкладів крейди на Молдавській монокліналі – до 400 м, у Переддобрудзькому прогині – до 300 м.

Відклади нижнього відділу суцільно поширені на території межиріччя Дністер – Прут і представлені теригенно-глинисто-карбонатними утвореннями нерозчленованих готеривського та баремського ярусів і нижнього під'ярусу аптського ярусу й теригенно-глинистими утвореннями верхнього під'ярусу альбського ярусу. Перші та другі поширені лише в межах Переддобрудзького прогину, треті – лише на території Молдавської монокліналі. Розкрита товщина нижньокрейдових відкладів на Молдавській монокліналі – до 100 м, у Переддобрудзькому прогині – до 100 м.

Відклади верхнього відділу поширені на всій території дослідження. Вони представлені писальною крейдою, крейдоподібними мергелями, вапняками та глинами, з підпорядкованим значенням конгломератів, пісковиків та алевролітів сеноманського, туронського, коньякського, сантонського і кампанського ярусів. Розкрита товщина верхньокрейдових відкладів на Молдавській монокліналі – до 300 м, у Переддобрудзькому прогині – до 220 м.

1. Воронова М. А., Яновская Г. Г. Биостратиграфические исследования нижнемеловых отложений Днестровско-Прутского междуречья // Палеонтология и стратиграфия фанерозоя Украины. – Киев: Наук. думка, 1984. – С. 94–97.
2. Гаврилишин В. И., Леиух Р. Й., Полухтович Б. М. Макрофауна и стратиграфия юры и мела восточной части Преддобруджского прогиба // Ископаемые организмы и стратиграфия осадочного чехла Украины. – Киев: Наук. думка, 1985. – С. 96–100.
3. Геология шельфа УССР. Стратиграфия (шельф и побережье Черного моря) / Отв. ред. Ю. В. Тесленко. – Киев: Наук. думка, 1984. – 184 с.
4. Гожик П. Ф., Маслун Н. В., Плотнікова Л. Ф. та ін. Стратиграфія мезокайнозойських відкладів північно-західного шельфу Чорного моря – К.: Логос, 2006. – 171 с.
5. Григорьева В. А., Каменецкий А. Е., Павлюк М. И. Фациальные особенности и перспективы нефтегазоносности меловых отложений юга Украины. – Киев: Наук. думка, 1981. – 140 с.
6. Козлова В. Д., Мурзина Г. И., Сафаров Э. Й. Основные итоги бурения Ореховской и Татарбунарской скважин в Западном Причерноморье // Новые данные о геологическом строении и нефтегазоносности юга УССР по материалам региональных геолого-геофизических работ. – Львов, – 1973. – С. 12–20.
7. Майданович И. А., Радзивилл А. Я. Особенности тектоники угольных бассейнов Украины. – Киев: Наук. думка, 1984. – 120 с.
8. Мороз В. Ф. Опыт корреляции меловых и юрских пестроцветных отложений Днестровско-Прутского междуречья по терригенным компонентам // Материалы по палеонтологии, геологии и полезным ископаемым МССР. Ч. 4. – Кишинев: РИО АН МССР, 1968. – С. 8–20.
9. Мурзина Г. И., Собецкий В. А. Новые данные о нижнемеловых отложениях юго-востока Днестровско-Прутского междуречья. Материалы научной конференции по итогам исследовательской работы Тираспольского ГПИ за 1967 г. – Кишинев: Молдреклама, 1968. – С. 30–34.
10. Леиух Р. Й. Нижня крейда заходу і півдня України. – К.: Наук. думка, 1992. – 208 с.
11. Романов Л. Ф. Мезозойские пестроцветы Днестровско-Прутского междуречья. – Кишинев: Штиинца, 1976. – 208 с.
12. Романов Л. Ф., Данич М. М. Моллюски и фораминиферы мезозоя Днестровско-Прутского междуречья. – Кишинев, 1971. – 216 с.

13. Стратиграфические схемы фанерозоя и докембрия Украины / УМСК Украины. Гос. комитет Украины по геологии и использованию недр. – Киев, 1993. – 60 с.
14. Стратиграфический словарь УССР / Под ред. В. Г. Бондарчука – Киев: Наук. думка, 1985. – 237 с.
15. Стратиграфический словарь СССР. Триас, юра, мел / Ред. кол. В. Н. Верещагин и др. – Л.: Недра, 1979. – 592 с.
16. Стратиграфія верхнього протерозою та фанерозою України у двох томах. Т. 1: Стратиграфія верхнього протерозою, палеозою та мезозою України / Гол. ред. П. Ф. Гожик. – К.: ІГН НАН України. Логос, 2013. – 637 с.
17. Шайкин И. М. Новые сведения о биостратиграфии юрских и меловых отложений Преддобруджинского прогиба (по данным изучения харофитов) // Геол. журн. – 1976. – Т. 34. – Вып. 2. – С. 77–85.
18. Яновская Г. Г. К вопросу о возрасте пестроцветных образований Вишневской серии междуречья Днестр – Прут // Вопросы геологии осадочных образований Украины. – Киев: Наук. думка, 1972. – С. 377–379.
19. Яновская Г. Г. Палинологическое обоснование возраста Вишневской серии междуречья Днестр – Прут // Палинологические исследования осадочных отложений Украины и смежных регионов. – Киев: Наук. думка, 1976. – С. 40–45.
20. Яновская Г. Г. Палинологическое обоснование стратиграфического расчленения Вишневской серии в Молдавии и на юго-западе Украины // Палинологическая характеристика некоторых стратиграфических рубежей мезозоя, палеогена Украины и Молдавии. – Киев: Изд. ИГН АН УССР, 1979. – С. 18–27.

STRATIGRAPHY CRETACEOUS SEDIMENTS TERRITORY BETWEEN DNIESTER – PRUT

Igor Ishchenko

*Subsidiary enterprise «Scientific-research institute of oil and gas industry» of National Joint
Stock Company (NJSC) «Naftogaz of Ukraine» 8 Kyivska str., 08132, Vyshneve, Kyevo-
Svyatoshynskiy reg, Kyivska obl. UA*

Subdivision and correlation of the Cretaceous sedimentary sequences within the Dniester-Prut interfluvial area are made applying comprehensive study, revision and critical analysis of the all available data on paleontology, stratigraphy and lithology of those sedimentary rocks. The studied area is subdivided into three structural and facies regions, namely the Mirnopol-Tuzla, Bolgrad-Vilkovo ones and Moldovian homocline. New stratigraphic chart for the Cretaceous rocks subdivision of this region is presented.

Key words: Cretaceous sedimentary rocks, subdivision and correlation, regional stratigraphic chart, the Dniester – Prut interfluvial area.

СТРАТИГРАФИЯ МЕЛОВЫХ ОТЛОЖЕНИЙ МЕЖДУРЕЧЬЕ ДНЕСТР – ПРУТ**Игорь Ищенко**

*ДП «Научно-исследовательский институт нефтегазовой промышленности»
Национальной акционерной компании «Нефтегаз Украины»,
ул. Киевская, 8, 08132, г. Вишневое,
Киево-Святошинский р-н, Киевская обл., Украина*

На основании глубокой обработки, ревизии и критического анализа всех имеющихся материалов по палеонтологии, стратиграфии и литологии меловых отложений украинского междуречья Днестр – Прут проведено их расчленение и корреляцию. На территории исследования выделено три структурно-фациальных района: Молдавской моноклинали, Мирнопольско-Тузловский та Болград-Вилковский. Предложено схему стратиграфии меловых отложений этого региона.

Ключевые слова: меловые отложения, расчленение и корреляция, региональная стратиграфическая схема, междуречье Днестр – Прут.

Стаття надійшла до редколегії 10.03.2014

Прийнята до друку 18.04.2014